

BILTEN RG35

Bilten Radne grupe NKEU za Poglavlje 35
Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji

NACIONALNI KONVENT

Nacionalni konvent o Evropskoj uniji predstavlja stalno telo u okviru kojeg se vodi tematski strukturirana debata predstavnika državne administracije, političkih partija, nevladinih organizacija, stručnjaka, privrede, sindikata i profesionalnih organizacija, o pristupanju Srbije Evropskoj uniji.

RADNA GRUPA 35

Cilj Radne grupe NKEU za pregovaračko poglavlje 35: Ostala pitanja - Kosovo jeste da pomogne proces normalizacije odnosa i unapredi život građana Srbije i Kosova kroz zastupanje predloga praktičnih politika, konkretnih rešenja za implementaciju Briselskog sporazuma i kroz promociju vrednosti Evropske unije.

Radna grupa je otvorena za sve organizacije civilnog društva, profesionalna i akademska udruženja i pojedince-eksperte koji se bave ovom temom.

PREGOVORI IZMEĐU BEOGRADA I PRIŠTINE I ULOGA RADNE GRUPE ZA POGHLAVLJE 35 U PROCESU IZNALAŽENJA DRUŠTVENO PRIHVATLJIVOG REŠENJA

*Dragiša Mijačić, koordinator Radne grupe NKEU za Poglavlje 35 i direktor InTER-a
e-mail: dmijacic@regionalnirazvoj.org*

Da li ulazimo u finale definisanja odnosa između Beograda i Prištine (ili Srbije i Kosova), ili smo bliži zamrzavanju konflikta i odustajanju od daljeg traženja rešenja? Da li smo bliži sukobu ili pomirenju, integraciji ili razgraničenju, okupaciji severa Kosova ili trajnom miru? Da li nam ova topla jesen i predstojeća zima donose ratoborno proleće ili miroljubivo leto?

I nakon toliko godina razgovora, pregovora i postignutih sporazuma, i dalje imamo više pitanja nego odgovora. Istina o tome o čemu se pregovara se uglavnom prećutkuje, a postignuti sporazumi su ispunjeni "konstruktivnom dvosmislenošću" do mere da retki razumeju šta su preuzete obaveze koje treba ispuniti. Pitanje Kosova je toliko "teško" da političke elite u Beogradu i Prištini ne veruju da njihovi glasači mogu da prihvate "gorke" kompromise koji će pre ili kasnije sigurno doći.

Sredinom leta dva predsednika i ključna pregovarača u dijalogu najavila su postizanje kompromisa kroz uvođenje "kontraverznog" teritorijalnog principa u rešavanju ovog istorijskog problema. Detalji ovog predloga rešenja nisu saopšteni javnosti, a nagađanja se svode na podelu Kosova ili na razmenu teritorije između Kosova i (centralne) Srbije po principu sever Kosova za Preševsku dolinu.

Da li je sa predlogom uvođenja teritorijalnog principa pređen "Rubikon" u traženju optimalnog predloga regulisanja budućih odnosa između Srbije i Kosova na način da je ovo jedino rešenje koje je preostalo na pregovaračkom stolu? Odgovor na ovo pitanje naslućuje se iz evidentne propasti mogućih alternativnih rešenja.

Briselski sporazum je klinički mrtav, a realizacija (pojedinih) tehničkih sporazuma je u ćorsokaku (npr. sporazum o energetici). Zajednica (ili Asocijacija) opština sa srpskom većinom na Kosovu nije formirana uprkos činjenici da je Federika Mogherini odredila jasan vremenski okvir Vladi Kosova za usvajanje Statuta. Rok je prošao, Statut nije usvojen, a Evropska unija i Vlada Kosova se ponašaju kao da se ništa nije dogodilo. Format pregovora u kojima učestvuju dva predsednika nije doveo do očekivanih rezultata u vidu potpisivanja Sveobuhvatnog sporazuma o normalizaciji odnosa između Srbije i Kosova. Svi susreti dva predsednika pokazali su se neuspešnim, a tenzije iz Brisela često su donosile nestabilnost na severu Kosova, od hapšenja Marka Đurića do posete Tačija jezeru Gazivode u pratnji specijalnih policijskih jedinica i podizanja borbene gotovosti Vojske Srbije.

U susret tvrdnji o prelasku Rubikona govori i činjenica da američka administracija sve jasnije podržava ovaj predlog, što

se vidi iz intenzivnih diplomatskih aktivnosti i izjava njihovih visokih zvaničnika, pre svega zamenika pomoćnika državnog sekretara SAD Metjua Palmera koji je čest gost kako u Beogradu, tako i u Prištini.

Najviše otpora trajnom regulisanju odnosa između Srbije i Kosova kroz redefinisane postojeće (administrativne) granice dolazi iz Prištine, gde su se političke i društvene elite jasno odredile protiv ovakvog rešenja. Nešto fleksibilniji tonovi se mogu čuti nakon nedavne posete Metjua Palmera Kosovu, ali ovi glasovi su još uvek nedovoljni da bi mogli da izazovu promenu postojećeg diskursa u javnosti.

Bitno je naglasiti da politička javnost u Prištini i kosovsko društvo u celini nisu prepoznali Briselski sporazum kao šansu za punu integraciju preostalog srpskog stanovništva na Kosovu. I pored realizacije Briselskog i tehničkih sporazuma, formiranja kosovskih opština i učešća u radu kosovskog parlamenta, Srbi na Kosovu i dalje imaju problema u dobijanju ličnih dokumenata, priznavanju bračnih zajednica i registraciji dece u kosovskom sistemu, u priznavanju diploma, u dobijanju starosne penzije ili u povraćaju bespravno oduzete imovine. Pravo na upotrebu jezika u zvaničnim dokumentima je svedeno na komične prevode koji su mnogo više od "konstruktivne dvosmislenosti" i dovode do ozbiljnih problema u sprovođenju zakonskih i podzakonskih akata, kao i u pravnoj zaštiti Srba na Kosovu.

Pored toga, kosovsko društvo je ostalo nezainteresovano za probleme Srba na Kosovu, uključujući i bezbedonosne izazove u srpskim sredinama. Podeljenost između Albanaca i Srba na Kosovu je ostala sveprisutna, a međusobne interakcije nema čak ni na društvenim, sportskim ili muzičkim događajima. U kosovskim medijima nema afirmativnih izveštaja ili tekstova o pozitivnim dešavanjima u srpskim sredinama, pa čak ni o muzičkim događajima od međunarodnog značaja kao što je North City JAZZ & BLUES Festival. Ovo je dovelo do toga da se Srbi na Kosovu, a naročito Srbi sa severa Kosova, ne osećaju poželjnim i sigurnim u kosovskom društvu, čime se povećao otpor prema daljoj integraciji i pojačala podrška rešenjima koja nude novi teritorijalni aranžman između Srbije i Kosova.

Iako je predsednik Vučić više puta javno izjavio da njegov predlog rešenja nije prihvaćen, sve ukazuje na to da će se budućnost odnosa između Srbije i Kosova rešavati (i) kroz teritorijalne koncesije jedne i/ili druge strane. Alternativa je zamrzavanje sukoba, ili pak i sam konflikt koji se sve češće najavljuje u javnim nastupima i tabloidnoj štampi. Trajna normalizacija odnosa Srbije i Kosova kroz unapređenje Brisel-

skog sporazuma (i tehničkih sporazuma) se pokazala nemogućom, a ovaj pristup sve manje ima podršku i ključnih aktera u međunarodnoj zajednici.

Postavlja se pitanje kako će civilno društvo u Srbiji odgovoriti na izazove finalizacije pregovora između Beograda i Prištine. Radna grupa Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji za Poglavlje 35 okuplja 23 organizacije civilnog društva koje učestvuju u društvenom dijalogu sa predstavnicima vlasti u oblasti ovog pregovaračkog poglavlja. U okviru svojih aktivnosti Radna grupa je održala sastanak u okviru Unutrašnjeg dijaloga o Kosovu, a takođe i sastanke sa premijerkom Srbije i predstavnicima Kancelarije za Kosovo i Metohiju. Na poslednjem događaju organizovanom od strane Radne grupe učestvovala je i zamenik premijera i ministar za zajednice i povratak Vlade Kosova, g. Dalibor Jevtić.

Krajem marta ove godine Radna grupa za Poglavlje 35 je izašla u javnost sa zajedničkim stavovima o principima za rešavanje kosovskog pitanja, koji između ostalog traže nastavak Unutrašnjeg dijaloga u formi koja omogućava otvoreni i konstruktivni dijalog između predstavnika vlasti, opozicije, organizacija civilnog društva i drugih zainteresovanih strana, jer je to jedini način da se postigne društveni konsenzus, obezbedi primena i osigura održivost predloženih ili dogovorenih rešenja. U cilju nastavka društvenog dijaloga o rešavanju kosovskog pitanja, u narednim mesecima Radna grupa za Poglavlje 35 organizovaće više sastanaka i okruglih stolova sa različitim političkim i društvenim činiocima u Srbiji koji su zainteresovani da daju doprinos diskusiji i traženju društveno-prihvatljivog rešenja budućih odnosa između Beograda i Prištine, a takođe i doprinos u praćenju ispunjavanja preuzetih odredbi iz pregovaračkog Poglavlja 35.

Institut za teritorijalni ekonomski razvoj (InTER) je osnovan 2006. godine kao neprofitni, nezavisni nevladin think tank, sa misijom promocije i unapređenja održivog društveno-ekonomskog teritorijalnog razvoja. InTER ima kancelarije u Beogradu i Kosovskoj Mitrovici, a svojim delovanjem aktivan je u svim zemljama Zapadnog Balkana.

Oblasti delovanja InTER-a su:

- Regionalni i lokalni društveno-ekonomski razvoj;
- Decentralizacija i upravljanje;
- Teritorijalna konkurentnost kroz razvoj poslovne infrastrukture i podršku razvoju preduzetništva i malih i srednjih preduzeća;
- Ruralni razvoj sa posebnim akcentom na razvoj aktivnog turizama i organske proizvodnje;
- Transnacionalna i prekogranična saradnja;
- Zvanična razvojna pomoć.;
- U fokusu InTER-ovog delovanja na Kosovu jesu tranziciona pitanja, proistekla iz Briselskih sporazuma.

U svom radu InTER pruža podršku donosiocima odluka na različitim teritorijalnim nivoima (centralnom, regionalnom, lokalnom) i različitim fazama ciklusa javne politike uključujući:

- Javno zagovaranje za teritorijalnu politiku i ravnomerni teritorijalni razvoj;
- Izrada analitičkog materijala za donošenje i praćenje javnih politika zasnovanog na činjenicama u oblasti delovanja InTER-a;
- Podrška izradi i razvoju teritorijalnih i sektorskih politika, strateških i akcionih planova i operativnih programa;
- Podrška u realizaciji razvojnih programa i projekata u oblasti delovanja InTER-a;
- Evaluacija javnih politika, procena uticaja i evaluacija zvanične razvojne pomoći;
- Podizanje kapaciteta institucija javnog i privatnog sektora, uključujući i organizacije civilnog društva.

Od februara 2018. godine InTER koordinira Radnom grupom za Poglavlje 35: Ostala pitanja – Kosovo u okviru Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji. Poglavlje 35, između ostalog, prati napredak u dijalogu Beograda i Prištine.

Više informacija o InTER-u dostupno je na internet stranici www.regionalnirazvoj.org

Unutrašnji dijalog o Kosovu

U okviru Unutrašnjeg dijaloga o Kosovu i Metohiji Radna grupa Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji za Poglavlje 35 organizovala je skup na kojem je prisustvovao i predsednik Republike Srbije Aleksandar Vučić. Događaj je organizovan 31. marta 2018. godine u palati Srbija. Tom prilikom predstavljeni su zajednički stavovi Radne grupe o principima za rešavanje kosovskog pitanja. Stavove možete preuzeti [ovde](#).

Nacionalni konvent o Evropskoj uniji prvi put u Kosovskoj Mitrovici

Radna grupa NKEU za Poglavlje 35 - Ostala pitanja: Kosovo održala je 2. jula 2018. godine prvu sednicu u Kosovskoj Mitrovici. Sastanak je otvorio Dragiša Mijačić, direktor InTER-a i koordinator ove Radne grupe. Članovi Radne grupe razgovarali su na temu "Šta posle Unutrašnjeg dijaloga", kao i o monitoringu Poglavlja 35. U tematskom delu sastanka diskutovalo se o problemima u implementaciji Sporazuma o energetici postignutog u okviru dijaloga između Beograda i Prištine.

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST: godinu dana od pokretanja Unutrašnjeg dijaloga o Kosovu i Metohiji

Radna grupa Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji za Poglavlje 35 je 24. jula. 2018. godine, godinu dana od pokretanja Unutrašnjeg dijaloga o Kosovu i Metohiji, objavila je saopštenje za javnost u kome poziva predstavnike vlasti, pre svega predsednika Republike i Vladu Republike Srbije, da obaveste javnost o tome da li još uvek traje Unutrašnji dijalog o Kosovu i Metohiji ili je taj proces završen, kao i o tome kada će biti dostupan javnosti analitički izveštaj koji je proistekao iz javnih diskusija koje su se vodile u okviru Unutrašnjeg dijaloga o Kosovu i Metohiji. Tekst saopštenja u potpunosti je dostupan [ovde](#).

Održan radni sastanak sa predsednicom Vlade Anom Brnabić

U sredu 5. septembra 2018. godine u Kući Ljudskih prava i demokratije u Beogradu održan je radni sastanak članova Radnih grupa Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji za pregovaračka poglavlja 23 i 35 sa predsednicom Vlade Republike Srbije Anom Brnabić. Teme radnog sastanka bile su izmena Ustava, reforma pravosuđa, borba protiv korupcije i pregovori između Beograda i Prištine. Više o zaključcima sa radnog sastanka možete naći [ovde](#).

Održan okrugli sto: Da li je Briselski sporazum klinički mrtav?

U Medija centru u Beogradu je 15. oktobra 2018. godine Radna grupa Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji za Poglavlje 35 je organizovala okrugli sto pod nazivom "Da li je Briselski sporazum klinički mrtav?". Na događaju su učestvovali Damijan Jović, zamenik direktora Kancelarije za Kosovo i Metohiju Vlade Republike Srbije, Dalibor Jevtić, zamenik premijera i ministar za zajednice i povratak u Vladi Kosova i Ivan Đurić, programski direktor Inicijative mladih za ljudska prava i član RG NKEU za Poglavlje 35. Diskusiju je otvorio i moderirao Dragiša Mijačić, direktor InTER-a i koordinator Radne grupe NKEU za Poglavlje 35. Glavni zaključci diskusije su dostupni [ovde](#).

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA

Stavovi građana Srbije o budućnosti Kosova, Fondacija za otvoreno društvo Srbija

Na inicijativu Fondacije za otvoreno društvo, Srbija, sprovedeno je istraživanje o stavovima građana Srbije o budućnosti Kosova od strane IPSOS Strategic Marketing u periodu od decembra 2017. do februara 2018. godine. Cilj ovog istraživanja jeste da informiše donosiocje odluka i učesnike u „Unutrašnjem dijalogu o Kosovu“ o stavovima građana Srbije prema mogućim scenarijima za rešavanje pitanja vezanih za budućnost Kosova i srpsko-kosovskih odnosa. Rezultati istraživanja su dostupni na internet stranici Fondacije www.fosserbia.org

Crno Beli Svet – online anketa: Preko 80% protiv podele Kosova ukoliko to podrazumeva priznanje od Srbije

“Preko 75 procenata od ukupno ispitanih građana (403) iz opština sa srpskom većinom na Kosovu se protivi bilo kakvoj ideji razmene teritorija ili podele Kosova. Ukoliko ovakva rešenja podrazumevaju priznanje Kosova protivljenje ispitanika je znatno veće. Najveći je procenat (84%) onih koji se protive ideji razmene teritorija ukoliko bi to podrazumevalo priznanje Kosova od strane Srbije”, glavni su zaključci online ankete koje je sproveo online portal Crno Beli Svet (CBS) iz Leposavića krajem avgusta 2018. godine.

Više o rezultatima ankete dostupno je na internet strani www.crnobelisvet.com

O razgraničenju na Kosovu – Ugao Srba južno od Ibra

NGO Aktiv iz Mitrovice je 21. septembra 2018. godine u okviru Mitrovačkog društvenog kluba organizovao debatu o aktuelnim političkim dešavanjima na Kosovu, sa akcentom na ideju razgraničenja dvaju lidera Prištine i Beograda. Direktor radija Kim, Isak Vorgučić i novinar radija Goraždevac, Darko Dimitrijević su u jednočasovnom razgovoru projektovale mišljenja i stavove Srba južno od Ibra po ovom pitanju, ali osvrnuli su se i na druge značajne teme i događaje koji su se dešavali u proteklom periodu.

Više o zaključcima diskusije je dostupno na www.ngoaktiv.org.

Tribina o Poglavlju 35: Razgraničenje je propast Briselskog sporazuma

U Medija centru u Beogradu je 24. septembra 2018. godine održana tribina „Šta dalje sa poglavljem 35?“ u organizaciji portala European Western Balkans. Na tribini su govorili Dragiša Mijačić, koordinator Radne grupe NKEU za Poglavlje 35 i Marko Savković, programski direktor Beogradskog fonda za političku izuzetnost. Jedan od glavnih zaključaka tribine je da ukoliko ideja o razgraničenju bude sprovedena, to će značiti kraj Briselskog sporazuma i novi sadržaj poglavlja 35. Više o diskusiji je dostupno na www.europeanwesternbalkans.rs

U Biltenu Radne grupe NKEU za Poglavlje 35 se iznose stavovi o pregovorima između Beograda i Prištine, prednostima i posledicama ponuđenih rešenja na stanje demokratije i društva u Srbiji, položaj i zaštitu etničkih zajednica na Kosovu, regionalnu stabilnost i pomirenje, Evropske integracije Srbije i druge važne teme od interesa za razvoj našeg društva. U biltenu se objavljuju tekstovi i stavovi članica Radne grupe, ali se daje mogućnost i drugim društvenim i političkim akterima da iznesu svoje stavove po pitanjima od značaja za Poglavlje 35. Bilten izlazi više puta mesečno, distribuirana se putem elektronske pošte, i može da se preuzme sa internet stranice Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji, kao i sa stranice Instituta za teritorijalni ekonomski razvoj (InTER) koji koordinira radom Radne grupe za Poglavlje 35 i uređuje sadržaj biltena.

BILTEN RADNE GRUPE NACIONALNOG KONVENTA O EVROPSKOJ UNIJI ZA POGLAVLJE 35

Broj I (novembar 2018.)

poglavlje35@regionalnirazvoj.org

www.eukonvent.org

www.regionalnirazvoj.org

Mišljenja i stavovi izraženi u ovom Biltenu predstavljaju stavove autora i ne odražavaju neophodno zvanične stavove Fondacije za otvoreno društvo, Srbija, ni Evropskog pokreta u Srbiji.